

AL PAĆINO

Sonny Boy

Prevela

Branislava Radević-Stojiljković

Laguna

Naslov originala

Al Pacino

SONNY BOY

Copyright © 2024 by Al Pacino

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form. No part of this book may be used or reproduced in any manner for the purpose of training artificial intelligence technologies or systems. This work is reserved from text and data mining (Article 4(3) Directive (EU) 2019/790).

This edition published by arrangement with Penguin Press, an imprint of Penguin Publishing Group, a division of Penguin Random House LLC

Translation copyright © 2026 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Čarliju, mome dedi,
i mojoj mami*

Sadržaj

1. Vlat trave | 9
2. Promena | 39
3. Tigar i Indijac | 69
4. Novi svet | 97
5. Odrasli ne rade takve stvari | 125
6. Posao koji smo izabrali | 151
7. Maksimalna brzina | 167
8. Svaki dan iznad zemlje je dobar dan | 189
9. Gotovo je | 211
10. Baš kad sam mislio da sam se izvukao | 231
11. Četrdeset dolara na dan
(i onoliko krofni koliko god možeš da pojedeš) | 247
12. Uvek možeš da kupiš nove prijatelje | 265
13. Neotkrivena zemlja | 287
14. Ko govori o trijumfu? Najvažnije je izdržati | 303
- Izjave zahvalnosti | 325

1

==

Vlat trave

Glumio sam još kao dečak. Majka je imala običaj da me vodi u bioskop kad sam imao samo tri ili četiri godine. Tokom dana je radila slabo plaćene poslove i u fabrici, a kad bi se vratila kući, njen sin joj je bio jedino društvo. Stoga me je vodila sa sobom u bioskop. Nije znala da mi pruža budućnost. Odmah me je privuklo da gledam glumce na bioskopskom platnu. Pošto nikad nisam imao s kim da se igram u našem stanu i pošto još nismo imali televizor, nisam imao ništa osim vremena da razmišljam o filmu koji sam poslednji gledao. Vraćao sam se u mislima na te likove i oživljavao ih, jednog za drugim, u tom stanu. Rano sam naučio da se sprijateljim sa svojom maštom. Biti zadovoljan u svojoj samoći ponekad može da bude dvosekli mač, naročito za druge ljude s kojima deliš život.

Bioskopi su bili mesto gde je moja majka mogla da se sakrije u mraku i gde nije morala da deli svog Soni Boja ni sa kim. Taj mi je nadimak dala prvo ona, pre nego što su i svi drugi počeli da me zovu Soni. Pokupila ga je iz bioskopa, gde je čula pesmu Ala Džolsona koja je postala veoma popularna. Išla je ovako:

*Sedi mi na krilo, Soni Boj
Trogodišnje dete mило, Soni Boj*

*Nikako ne možeš znati
Niti se može pokazati
Koliko mi značiš, Soni Boj*

Ta joj se pesma zadržala u glavi dvanaest godina i, kad sam se rodio 1940, još joj je bila živa u pamćenju pa mi ju je pevala. Bio sam prvo dete svojih roditelja, prvo unučić baki i deki. Obletali su oko mene.

Moj otac je imao samo osamnaest godina kad sam se rodio, a majka je bila tek nekoliko godina starija. Suvišno je isticati da su bili mladi, čak i za to vreme. Verovatno nisam napunio ni dve godine kad su se rastali. Prve dve godine mog života majka i ja smo se stalno selili, bez stabilnosti i bez sigurnosti. Živeli smo u nameštenim sobama u Harlemu, a onda smo se preselili u stan njenih roditelja u južnom Bronksu. Nismo imali skoro nikakvu pomoć od moga oca. Konačno nam je sud dodelio pet dolara mesečno, što je bilo taman dovoljno da pokrije troškove smeštaja i hrane kod njenih roditelja.

Mnogo kasnije, kad sam imao četrnaest godina, majka je ponovo tužila oca sudu, da traži više novca, a on je rekao da ga nema pa ga nismo ni dobili. Mislio sam da sudija uopšte nije pravedan prema mojoj mami. Trebalo je da prođu decenije da sudovi steknu razumevanje za potrebe samohrane majke.

Da bih dospao do najranijeg sećanja na sebe zajedno sa roditeljima, moram da se vratim u vreme kad sam imao tri ili četiri godine. Gledao sam neki film s majkom na balkonu bioskopa *Dover*. Priča je bila nekakva melodrama za odrasle i mama je bila potpuno opčinjena. Znao sam da gledam nešto što odrasli stvarno vole i u tome je bilo izvesnog uzbuđenja, što kao malo dete sedim pored majke i delim to sa njom. Ali nisam baš mogao da pratim zaplet i pažnja mi je lutala. Pogledao sam s balkona dole, u redove sedišta ispod nas. I ugledao sam čoveka koji je obilazio okolo i nešto tražio. Bio je u uniformi vojne policije, u kojoj je moj otac služio za vreme Drugog svetskog rata.

Sigurno mi se učinio poznat jer sam viknuo: „Tata!“ Majka me je učutkala. Nisam razumeo zašto. Kako može da me učutka? Ponovo sam ga glasno pozvao. „Tata!“ Ona je opet prošaptala: „Pssst! Ćuti!“, jer je tražio nju. Imali su problema i nije htela da je nađe, ali sad ju je našao.

Sećam se da sam te noći, kad se film završio, koračao mračnom ulicom sa ocem i majkom, dok se natkriveni ulaz bioskopa *Dover* udaljavao iza nas. Oboje su me držali za ruku i hodao sam između njih. Krajičkom desnog oka video sam futrolu na očevom pojasu, iz koje je štrčao veliki pištolj sa sedefnobelom drškom. Godinama kasnije, kad sam igrao policajca u filmu *Vrelina*, moj lik je nosio pištolj sa istom takvom drškom. Još kao malo dete shvatio sam: Ovo je moćno. Ovo je *opasno*. A onda je moj otac nestao. Otišao je u rat i vratio se iz rata, ali ne nama.

Kasnije, kad sam glumio u svojoj prvoj predstavi na Brodveju, došli su da me gledaju rođaci sa očeve strane. Bio sam mladi avangardni glumac koji je najviše vremena provodio u Grinič Vilidžu i postepeno se probio na Brodvej. Posle predstave, dve moje tetke i dvoje-troje dece došli su iza pozornice i iznenadili me. Zasuli su me kišom poljubaca, grlili me i čestitali mi. Oni su bili Paćinovi. Mada sam ih poznavao iz povremenih poseta baki sa očeve strane, bio sam pomalo stidljiv i uzdržan.

Međutim, dok smo neobavezno pričali, u razgovoru je iskrsnulo nešto što me je pogodilo do kosti. Kazali su nešto poput „onda kad si bio kod nas“. Rekao sam: „Kako to mislite 'kad sam bio kod vas'?“ A oni su odgovorili: „Pa sećaš se kad si bio kod nas? O da, Soni Boj, kad si bio tek malo stariji od bebe, ne više od godinu i po, živio si sa svojim bakom i dekom – s majkom i ocem tvoga tate.“

„Koliko dugo sam živio tamo?“, upitao sam.

Osam meseci, gotovo godinu dana, tako su mi odgovorili.

I najednom je sve počelo da mi se sklapa u glavi. Uzeli su me od majke na osam meseci, dok je moj otac bio u ratu. Ali

nisam poslat u sirotište niti u dom nekih staratelja; srećom, dat sam krvnoj srodnici – majci moga oca, mojoj baki, koja je bila apsolutni dar od boga. Imam spasioce sve vreme na ovoj planeti, a ona je verovatno bila prva među njima.

To saznanje me je oborilo. Iznenada su mi se razjasnile stvari koje sam do tada radio u svom životu, do dvadeset osme godine – život pun uspona i padova, izbori koje sam pravio i načini na kojima sam izlazio na kraj sa raznim stvarima. Bilo je to pravo otkrovenje kad sam saznao da sam dat nekome, makar i privremeno, kad sam imao šesnaest meseci. Biti potpuno zavisao od majke, ne znati ni za šta drugo, a onda biti poslat u potpuno drugačiji život – to je oštar prekid. Ubrzo posle toga pošao sam na terapiju. I te kako sam imao s čime da se izborim.

Majka moga tate bila je Džozefin, verovatno najdivnija osoba koju sam sreo u životu. Ona je bila boginja. Lice joj je zračilo anđeoskom lepotom. Bila je od onih žena koje će, kad ostare, odlaziti na ostrvo Elis da čekaju novopridošle, Italijane i sve druge koji nisu znali engleski, kako bi mogla da im pomogne. Toliko joj je bilo stalo i toliko se borila za mene da je dobila pravo na posete prilikom razvoda mojih roditelja. Njen muž, moj deda i imenjaka, Alfred Paćino, stigao je iz Italije u Njujork početkom dvadesetog veka. Imali su ugovoren brak i moj deda je radio kao moler. Bio je pijanac i zbog toga promenljivog raspoloženja i nepredvidiv.

Ne sećam se tog vremena koje sam proveo u njihovom domaćinstvu, odvojen od majke. Pretpostavljam da je majku mučila griža savesti zbog toga. Sigurno jeste. Nisam, naravno, bio odvojen dugo od nje, ali u tako ranom uzrastu, osam meseci je dovoljno dugo.

Kada je moj sin Enton bio mali, još ni dve godine star, sećam se da smo jednom bili zajedno na Sedamdeset devetoj ulici i Brodveju, a njegova majka nije bila sa nama. Na licu mu se videlo da je potpuno izgubljen. Pomislio sam kako je razlog tome taj što ne zna gde mu je majka. Zapravo, tražio ju

je – gledao je ljude na ulici ne bi li je našao. Bio je skoro istog uzrasta kao i ja kad sam živio kod očevih roditelja. Nikad nisam video svoga sina tako izgubljenog, ni pre ni posle toga. Podigao sam ga i rekao mu: „Doći će mama, ne brini.“ To mu je trebalo da čuje.

Roditelji moje majke živeli su u šestospratnici u Brajant aveniji u južnom Bronksu, u stanu na poslednjem spratu, gde su stanarine bile najniže. Stan je bio košnica neprekidne aktivnosti, od samo tri sobe, koje su sve korišćene kao spavaće. Bile su to male sobe, ali meni nisu bile male. Ponekad nas je tu živelo čak šestoro ili sedmoro u isto vreme. Živeli smo u sme-nama. Niko nije imao sobu samo za sebe, a ja sam dugo spavao između bake i deke. U drugim prilikama, kad sam spavao na kauču u prostoriji koja je trebalo da bude dnevna soba, nikad nisam znao ko bi mogao da se smesti pored mene – neki rođak na proputovanju kroz grad ili majčin brat, povratnik iz rata. Bio je na Pacifiku i, poput mnogih ljudi koji su učestvovali u borbama, nije govorio o svom ratnom iskustvu. Uzimao je drvene šibice i stavljao ih u uši da priguši eksplozije koje je neprestano čuo.

Otac moje majke rodio se kao Vincenco Đovani Đerardi, poreklom iz jednog starog sicilijanskog gradića za koji ću kasnije saznati da mu je naziv bio Korleone. Došao je iz Italije u Ameriku kao četvorogodišnjak, moguće ilegalno i tu postao Džejms Džerard. Do tada je već bio izgubio majku; njegov otac, koji je bio pomalo diktator, oženio se ponovo i, sa decom i novom ženom, preselio se u Harlem. Moj deda je odrastao u surovim, gotovo dikensovskim uslovima, ali meni je bio prvi pravi očinski uzor.

Kad sam imao šest godina, došao sam kući posle prvog dana u školi i zatekao dedu kako se brije u kupatilu. Stajao je ispred ogledala, u potkošulji i s tregerima spuštenim sa strane. Ja sam stajao u dovratku otvorenih vrata kupatila. Hteo sam da mu ispričam nešto.

„Deda, jedno dete u školi je uradilo nešto jako loše. Pa sam otišao kod učiteljice i rekao joj i ona ga je kaznila.“

Ne zastavši u brijanju, deda mi je jednostavno rekao: „Znači, ti si cinkaroš, a?“ Bila je to usputna primedba, kao da je rekao: „Voliš klavir? Nisam znao.“ Ali njegove reči su me pogodile pravo u solarni plexus. Osetio sam kako klizim niz dovratka. Pokunjio sam se. Nisam mogao da dišem. To je bilo sve što je rekao. I nikad više u životu nisam nikoga ocinkario. Mada evo baš sad, dok ovo pišem, cinkarim samoga sebe.

Njegova žena Kejt bila je moja baka. Imala je plavu kosu i plave oči kao Me Vest, što je bila retkost među Italijanima, pa ju je na neki način izdvajalo od svih mojih rođaka. Moguće je da je imala nemačke krvi. Kad sam imao dve godine, stavila bi me da sedim na kuhinjskom stolu i hranila me hranom za bebe dok je pričala ekstravagantne izmišljene priče u kojima sam ja bio glavni junak. Mora da je to imalo nekakvog uticaja na mene. Kad sam postao malo stariji, našao bih je kako kuva u kuhinji, kako guli krompire, pa sam ih jeo sirove. Imali su malo nutritivne vrednosti ali voleo sam taj ukus. Ponekad mi je davala biskvite za pse pa sam jeo i njih.

Moja baka je bila poznata po kivanju. Spremala je, naravno, italijansku hranu, ali nismo živeli u italijanskoj četvrti. Štaviše, bili smo jedini Italijani u našem kraju. Možda je bio još jedan preko puta ulice, dečko po imenu Dominik, veseo klinac, koji je imao zečju usnu. Kad sam izlazio napolje, baka bi me zastavila, s vlažnom krpom koju je, izgleda, uvek imala u ruci i kazala: „Izbriši sos sa lica. Ljudi će misliti da si Italijan.“ Italijani su u izvesnoj meri bili stigmatizovani kad su počeli da dolaze u Ameriku i to je samo eskaliralo kad je izbio Drugi svetski rat. Amerika je upravo četiri godine ratovala protiv Italije i mada su se mnogi Italoamerikanci borili protiv svoje braće i doprineli da Mussolini bude poražen, drugi su bili obeleženi kao neprijateljski stranci i internirani u logore. Po povratku iz

rata, italijanski Amerikanci su se u velikom broju venčavali sa osobama iz drugih etničkih grupa.

Druge porodice u našoj zgradi bile su iz raznih zemalja Istočne Evrope i iz drugih krajeva sveta. Mogli ste da čujete kofoniju jezika. Svi su se čuli. Naš mali deo između Longfelou avenije i Brajant avenije, od 171. do 174. ulice, bio je mešavina nacionalnosti i etničkih grupa. Leti, kada bismo se penjali na krov naše zgrade da se rashladimo jer nije bilo klima-uređaja, mogli smo čuti žamor različitih jezika sa raznim akcentima. Bilo je to veličanstveno vreme: doselili su se mnogi siromašni ljudi iz raznih geta i bili smo nešto posebno u Bronksu. Što si išao severnije, to su porodice bile imućnije. Mi nismo bili imućni. Jedva smo sastavljali kraj s krajem. Moj deda je bio gipsar koji je morao da radi svaki dan. U to vreme gipsari su bili veoma traženi. Bio je veoma vešt majstor i cenili su ga. Sagradio je zid u prolazu za našeg stanodavca, kom se taj zid toliko svideo da nam nije podizao stanarinu sa 38,80 dolara mesečno sve dok smo tu živeli.

Dok nisam malo porastao, nije mi bilo dozvoljeno da sam izlazim napolje – živeli smo u zadnjem delu zgrade, a kraj nije bio baš bezbedan – i nisam imao braće i sestara. Nismo imali ni televizor ni mnogo načina da se zabavimo, osim nekoliko ploča Ala Džolsona kog sam imitirao da razonodim porodicu kad sam imao tri ili četiri godine. Osim bake, deke, majke i malog psa Triksija, jedino društvo su mi bili likovi koje sam oživljavao iz onih bioskopa u koje me je majka vodila da gledam filmove. Mora da sam bio jedini petogodišnjak kog su vodili da gleda *Izgubljeni vikend*. Duboko me je impresionirala uloga Reja Milanda kao samodestruktivnog alkoholičara, koja mu je donela Oskara. Dok se borio da ostane trezan i patio od delirijum tremensa, imao je halucinacije kako se slepi miš obrušava iz ugla njegove bolničke sobe i napada miša koji se penje uza zid. Miland je umeo da vas navede da verujete kako je uhvaćen

u užase svojih privida. Nisam mogao da zaboravim scenu u kojoj trezan mahnito traži piće koje je sakrio dok je bio pijan ali ne može da se seti gde. Pa bih onda to i sam izvodio, pretvarao se da pretražujem plakare, fioke i korpu za veš. Toliko sam se bio izveštio da sam izvodio predstavu na zahtev rođaka. Urlali su od smeha. Pretpostavljam da im je bilo smešno da gledaju kako petogodišnjak pretura po zamišljenoj kuhinji kao da je to pitanje života i smrti. Već sam osećao da mogu da kanališem tu energiju u sebi. Već sa pet godina mislio sam: Čemu se to smeju? Ovaj čovek se bori za život.

Moja majka je posedovala senzibilitet za takve stvari. Mislim da su je zato privlačili takvi filmovi. Ona je bila lepa žena, ali nežna, krhkih emocija. Povremeno je posećivala psihijatra, kad je deda imao novca da joj plati seanse. Nisam znao da moja majka ima problema sve do jednog dana kad sam imao šest godina. Spremao sam se da izađem na ulicu da se igram i sedeo na stolici u kuhinji dok mi je ona vezivala pertle cipelica i oblačila mi džemper da mi bude toplo. Primetio sam da plače i pitao se šta je posredi, ali nisam znao kako da je pitam. Obasula me je poljupcima i, neposredno pre nego što sam izašao iz stana, čvrsto, čvrsto me zagrlila. To je bilo neuobičajeno, ali žurio sam dole da se pridružim drugoj deci, pa nisam dalje o tome razmišljao.

Bili smo napolju otprilike jedan sat kad smo videli neki metež na ulici. Ljudi su trčali ka zgradi mojih bake i dede. Neko mi je rekao: „Mislim da je to tvoja majka.“ Nisam poverovao. Pomislio sam: Kako mogu da kažu tako nešto? Moja majka? To nije istina. Potrčao sam sa njima. Ispred zgrade su stajala bolnička kola i tamo, kroz ulazna vrata, iznosili su moju majku na nosilima. Pokušala je samoubistvo.

Nisu mi objasnili; morao sam da sam dokučim šta se dogodilo. Posle sam saznao da su je poslali da se oporavi u bolnici *Belvil*, gde neko vreme smeštaju ljude koji rade takve stvari. Taj period mi je izbrisan, ali sećam se sedenja za kuhinjskim

stolom, gde su odrasli diskutovali o tome šta da rade. Nisam mogao sasvim da shvatim, ali pretvarao sam se da sam i ja odrasli među njima. Posle mnogo godina, snimao sam film *Pasje popodne* i u jednoj od poslednjih scena prikazano je kako Džona Kazalea odnose na nosilima, već mrtvog i setio sam se onog trenutka kad sam video kako moju majku iznose do bolničkih kola i odvoze je. Međutim, mislim da tada nije želela da umre, ne još. Vratila se u naše domaćinstvo živa, a ja sam nastavio da izlazim na ulicu.

*

Dok sam bio dete, prijatelji na ulici su mi bili oslonac i izvor nade. Jurcao sam sa ekipom u kojoj su bila moja tri najbolja druga, Klifi, Brus i Piti. Svaki dan je bio nova pustolovina. Stalno smo tragali za nečim, bili smo gladni života. Iz ove perspektive shvatam da sam možda imao više ljubavi u porodici nego ostala trojica. U tome je, mislim, bila ključna razlika. Ja sam preživeo, a oni nisu.

Do današnjeg dana, jedna od omiljenih uspomena mi je kako silazim niz stepenice i izlazim na ulicu ispred moje zgrade jednog subotnjeg prepodneva u proleće. Nisam mogao imati više od deset godina. Ulica je bila pusta i dan je bio sunčan. Sećam se kako sam pogledao niz blok i tamo je bio Brus, nekih pedeset metara dalje. Osetio sam radost koja je zauvek ostala u meni. Dan je bio vedar i svež i sve je bilo tiho i mirno. On se okrenuo i osmehnuo se i ja sam se osmehnuo – zato što smo znali da smo živi. Taj dan je bio pun potencijala. Nešto će se dogoditi.

Na svakih nekoliko blokova nalazili su se prazni placevi s „vrtovima pobeđe“, posađenim u jeku Drugog svetskog rata. Kad je Elinor Ruzvelt napravila Vrt pobeđe u Beloj kući, počeli su da niču svuda, čak i u južnom Bronksu. Ali do vremena kad smo mi stigli do njih, posle rata, bili su zapušteni, puni šuta

– cveće je otišlo na nebo. Duž ivica tih parcela bili su pločnici. Povremeno, kad bismo pogledali dole u pločnik, videli bismo kako vlat trave raste između betonskih ploča. Tako je jednom moj prijatelj Li Strazberg nazvao talenat: vlat trave koja raste iz betonskog bloka.

Ovi vrtovi pobeđe, puni otpadaka, postali su naša mesta okupljanja i igrališta. Prilično dobro su služili kao tereni za bejzbol, ako pokupite otpad na gomilu i napravite baze.

Često sam igrao bejzbol na jednom od tih placeva, a oko pet sati bih spazio dedu u daljini, kako se vraća kući s posla. Bez obzira na to gde sam se nalazio na terenu, čim bih ga uočio, pojurio bih da ga dočekam na pločniku pre nego što prođe, da izmamim od njega dovoljno sitniša za sladoled.

Pogledao bi dole u mene i zavukao ruku u džep, duboko, kao da je zavlači do dna nogavice i konačno je izvukao s mojim velikim darom: sjajnim novčićem. Brzo bih rekao: „Hvala, deda“, i otrčao.

Ako bih ga primetio kako prolazi, dok sam se spremao za udarac, viknuo bih da privučem njegovu pažnju, nadajući se da će me videti kako udaram lopticu i osvajam bazu. Zaustavio bi se i gledao na trenutak i svaki put kad je on stajao tamo, ja sam promašivao. Baš svaki put. Kad bih se vratio kući, rekao bih mu da sam, nakon što je otišao, stigao do treće baze, a on bi klimnuo glavom i nasmejao se.

Činilo se da redovno izmičem smrti u našem kraju. Bio sam kao mačka s mnogo više od devet života. Imao sam više nezgoda i nesreća nego što mogu da izbrojim, pa ću iz tog mnoštva izdvojiti nekoliko koje se ističu i imaju značaj. Jednog zimskog dana, klizao sam po ledu iznad reke Bronks. Nismo imali klizaljke pa sam bio u patikama, izvodio piruete, pravio se važan pred svojim drugom Hesusom Dijasom, koji je stajao na obali. U jednom trenutku sam se smejaio i on mi je klicao i bodrio me, a onda sam iznenada propao kroz površinu i upao u ledenu vodu ispod. Svaki put kad sam pokušao da se izvučem,

led nije izdržao i padao sam nazad u ledenu vodu. Mislim da bih se udavio da nije bilo Hesusa Dijasa. Uspeo je da nađe dug štap od drveta, dvostruko duži od njega, opružio se po ledu što je dalje mogao od obale i upotrebio taj štap da me izvuče na bezbedno. Bio sam mokar do gole kože i smrzavao sam se, pa me je sklonio sa hladnoće i doveo u stan u kojem je živeo sa svojom porodicom, u stambenoj zgradi u kojoj je njegov tata bio domar. Hesus Dijas mi je dao svoju odeću da se presvučem.

Otprilike u istom uzrastu desilo mi se nešto o čemu mi je najnelagodnije da pričam. Čak se i sada ustežem, ali što da ne? Zato smo ovde. Nisam mogao imati više od deset godina i hodao sam po gvozdenoj ogradi kao po zategnutom užetu. Celo prepodne padala je kiša i, naravno, okliznuo sam se i pao, a gvozdena šipka me je pogodila tačno između nogu. Toliko me je bolelo da sam jedva koračao do kuće. Neki stariji momak me je video na ulici pa me je podigao i poneo u stan moje tetke Mari. Ona je bila mlađa sestra moje majke, koja je živela na trećem spratu iste zgrade u kojoj su živeli i moji baba i deda. Dobri Samarićanin me je bacio na krevet i rekao: „Čuvaj se, čoveče.“

Tad je bilo uobičajeno da doktori dolaze ljudima u kuću, čak i kad bi im ordinacija bila malo dalje niz ulicu. Dok je moja porodica čekala da dođe doktor Tanenbaum, ležao sam na krevetu, s pantalonama i gaćama spuštenim do članaka dok su tri žene u mom životu – moja majka, moja tetka i moja baka – gotovo u panici pipkale i pomerale moj penis. Mislio sam: bože, molim te uzmi me sada, dok sam ih slušao kako šapuću i nastavljaju pregled. Moj penis je ostao pripojen za mene, a sa njim i ta trauma. Do danas me progoni sećanje na to.

Naš kraj u južnom Bronksu imao je pun spektar ekstremnih likova i uglavnom su bili bezopasni. Imali smo tipa koji je izgledao kao da je u kasnim tridesetim ili ranim četrdesetim godinama, s mešavinom crvene i crne kose, koji se oblačio u odelo i košulju s kragom i olabavljenom, pohabanom kravatom. Izgledao je kao da je bio na nedeljnoj službi i da su ga celog

posuli pepelom. Sam je tiho prolazio ulicama i gotovo nikad nije govorio; a kad bi progovorio, rekao bi samo: „Ne ubijaš ti vreme – vreme ubija tebe.“ I to je bilo to. Da se ikada, makar jednom, popeo gore kod nas i rekao: „Kako ste, društvo?“, šokirali bismo se. Bio sam, naravno, pomalo sumnjičav prema njemu, kao i svi mi. Mi smo bili mali čopor divljih životinja i znali smo da on nije naša vrsta. Instinkt nam je govorio da je odvojen, pa nismo to dalje ni ispitivali. Jednostavno smo ga prihvatili. Tada je bilo više osećaja za privatnost u poređenju s našim svetom sada, bilo je izvesne pristojnosti i distance koju su ljudi davali jedni drugima. Možda je i dalje tako u manjim gradovima i to je nešto što oduvek nosim u sebi kroz život.

Ali mrak je vrebao iza pogrešnog ugla. Jednom, kad sam imao otprilike osam ili devet godina, bio sam sam na Aveniji Brajant i bacao loptu o zid svoje stambene zgrade. Klinac kog sam poznao, nazovimo ga Stiv, vraćao se iz velikog autobuskog depoa pored stanice nadzemne železnice, gde smo imali običaj da se igramo u praznim autobusima i skupljamo raznobojne papirne karte za presedanje u prevozu i pretvaramo se da su novac.

Stiv je imao čudan, prazan izraz lica, kao da je zaista zapanjen. „Hej, Stive, šta nije u redu?“, pitao sam.

Pogledao je pravo kroz mene i rekao: „Neki tip mi je pišao u usta.“

„Zašto bi ti neko pišao u usta?“, odvratio sam.

„Ne znam“, odgovorio je on.

„Pišao ti je u usta.“

„Aha, dole u autobuskom depou.“

Stiv nije znao šta se desilo, a nisam ni ja, onako mali. Nisam imao sposobnost razumevanja nijansi, a ni iskustva. Kasnije u životu, razumeo bih šta mu se, pretpostavljam, dogodilo.

Tako nešto se moglo dogoditi u bilo kojoj ulici u bilo kojem gradu, pa se desilo i tu. Našao sam načina da odbijem takve misli. Ima stvari na koje slučajno nabasamo dok odrastamo i

mada nas pogode, ne umemo sasvim da ih pojмимо niti se sećamo mnogo čega u vezi s njima osim ako ne dospemo u neko hipnotičko stanje. Ali svejedno ih upijemo. Tada sam znao da se desilo nešto stvarno pogrešno i da je Stiv po svemu sudeći slomljen, bespomoćan.

Znao sam samo da se s prijateljima kao što su Klifi, Brus i Piti nikad ne osećam bespomoćno. Kad smo malo porasli, do jedanaest, dvanaest godina, postali smo banda i istraživali smo kraj, do kraja našeg bloka pa čak i dalje, u potrazi za novim horizontima. Odeti nekud i druga banda vas prebije. Ubrzo naučite gde su granice vaše teritorije i držite ih se koliko god možete.

Nismo mogli da priuštimo sebi nikakvu zabavnu aktivnost. Sate smo provodili ležeći potrbuške i pecajući kroz rešetke slivnika pored naših zgrada, u nadi da će dole, u prljavštini, sevnuti nešto sjajno i da je to možda izgubljeni novčić. Nije to bila uzaludna potraga – pedeset centi je značilo mnogo. Penjali smo se na vrh naših zgrada i skakali s jednog krova na drugi. Subotom uveče, kad bismo videli momke samo nekoliko godina starije od nas, koji su završili školu, kako izlaze s devojkama i vode ih u bioskop ili u metro, penjali bismo se na krovove iznad izloga prodavnica i gađali ih otpacima. Ponekad bismo raskupusali glavicu salate pa je bacali na njih. Zelena boranija bačena sa šest metara rastojanja mogla je stvarno da zaboli. Otvarali smo hidrante leti, zbog čega smo bili heroji za sve mlade majke, koje su puštale malu decu da se igraju u vodi. U južnom Bronksu je umelo da bude prilično vruće sredinom jula. Kačili smo se pozadi na autobuse, preskakali barijere za ulaz u podzemnoj železnici. Kad smo želeli hranu, krali smo je. Nikad ništa nismo plaćali.

Razonoda nam je bila da pravimo nestašluke i bežimo od autoriteta. Pokušali smo da se priključimo izviđačima, ali znali smo da ne možemo da platimo za njihove uniforme niti da idemo u letnje kampove. Održavali su sastanke u lokalnim školama pa bismo se okupili s njima u sali za fizičko, gde su

neki izviđački predvodnici pokušavali da nam kažu šta da radimo. Mi bismo se samo smejali sve dok nas ne izbace. Nikad ne bismo mogli da budemo izviđači: nismo znali kako.

Živeli smo za ulične igre kao što su šutiranje limenke, stikbol* i ringolivio. Da biste igrali ringolivio, podelite se u dva tima. Pa jurite protivnike i pokušavate da ih zarobite tako što ih obuhvatite rukama i kažete: „Ringolivio, jedan, dva, tri“, triput zaredom. A onda ta osoba bude bačena u zatvor, obeleženi krug na sredini školskog igrališta. Ali ako uspete da gurnete jedno stopalo u zatvor svog tima i viknete: „Slobodni svi!“, svi se rastrče na sve strane. Bio je najbolji osećaj na svetu kad uspete to da postignete. Klinci su znali da skaču sa zgrade samo da bi nagazili stopalom u taj krug i viknuli: „Slobodni svi!“

Tamo odakle potičem uvek nas je neko jurio ili smo mi jurili nekoga. Kad bismo videli policajce, vikali smo jedan drugom: „Hej, šta je ono od čega je napravljen peni?“ A onda bismo svi zaurrali: „Prljavi bakar!“** Policajci bi ili zevali ili bi se smejali ili bi nas pojurili, zavisno od toga kako su bili raspoloženi. Ali svi smo znali policajca iz našeg kraja; šetao je s nama, pazio na nas i podsticao nas da se zabavljamo. Ne znam koliko je nasilja sprečio, zavoleli smo ga, a i on je uživao u našem društvu. Od uvek sam mislio da je taj tip zaljubljen u moju majku. Ispitivao me je o njoj i ja sam, iako samo jedanaestogodišnjak, znao zašto.

U mojoj maloj bandi, osim mene, Brusa, Pitija i Klifija, bilo ih je još šestorica – Hesus Dijas, Bibi, Džoni Rivera, Smouki, Solti i Keni Liper, koji će jednog dana postati zamenik gradonačelnika Njujork Sitija pod Edom Kočom. (Kasnije sam snimao film *Gradska skupština*, u kojem sam igrao s Džonom Kjuzakom i koji je solidno režirao Harold Beker, a to je bilo zasnovano na njegovom iskustvu.)

* Ulična igra slična bejzbolu koja se tradicionalno igra u velikim gradovima poput Njujorka, Filadelfije i Bostona. (Prim. prev.)

** Igra rečima: „copper“, bakar, u slengu ima značenje „policajac, pandur“. Tako da su deca vikala: „Prljavi pandur!“ (Prim. prev.)

U našoj grupi je bio i klinac po imenu Hajmi, koga bismo danas opisali kao dete sa posebnim potrebama. Bio je stariji od nas i veoma snažan. Kad bi ga videle, druge bande bi dobro razmislile. Uveče sam se vraćao kući s njim i zajedno smo pevali *Pitam se ko te sada ljubi*. Bila je to stara pesma iz Drugog svetskog rata, o vojniku koji misli na svoju devojkicu kod kuće. Hajmi bi me otrpao uz stepenice sve do gore, a onda bi, dok silazi stepeništem zapevao: „Pitam se ko te...“, a ja bih mu pevajući odgovorio: „... sada ljubi.“ Kad je napunio šesnaest godina, Hajmi je postao nasilan; počeo je da napada majku pa su ga sklonili u instituciju. Nikad ga više nismo videli. Nedo-stajao nam je.

U našem kraju je bio i dečak po imenu Fili, kog je zlostavljao drugi dečak. U to vreme je postojao jedan žargonski termin: ako nosiš podignutu kragu, onda si „roki“ ili „rok“, * što je značilo da si kul. Mali siledžija je stalno zvao Filija „rok“; govorio mu je: „Misliš da si rok?“ Siledžija je to radio toliko puta da je Fili jednostavno pukao. Počeo je da udara glavom o zid od cigala, iznova i iznova, vičući: „Ja sam stena, ja sam stena.“ Posle toga, Filija su povukli iz škole i smestili negde na rehabilitaciju. Više nikad nije bio isti posle toga. Sedeo bi na stolici i zurio, ošamućen i ni sa kim nije razgovarao. Pored njega bi sedela i njegova majka.

Klifi, Brus, Piti i ja – mi smo bili najvažnija četvorica. Zvali su me Soni i Paki, od Paćino. Zvali su me još i Pistaćo, zato što sam voleo sladoled od pistaća. Kad bismo morali da izaberemo nekog kao našeg vođu, to bi bili Klifi ili Piti. Piti je bio žilav mali Irac. Ali Klifi je bio savant, istinski original, neustrašiv i već s trinaest godina nije nikuda išao bez primerka knjige Dostojevskog u zadnjem džepu. Taj mali je imao potencijala da u životu postane šta god hoće. Imao je talenta. Dobro je

* „Roki“ bi u osnovnom značenju bilo „kamen“, a „rok“ bi značilo „kamen, stena“. (Prim. prev.)